

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΣΕ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Α' ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΙΓΙΝΗΤΕΙΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ

Επικούρειος Ανθρωπισμός και Βιοϊατρική Ηθική

Χρήστος Γιαπιτζάκης

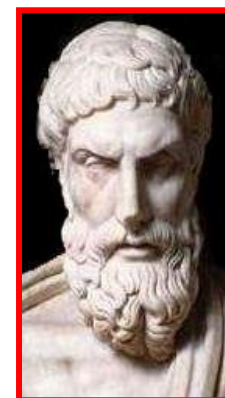
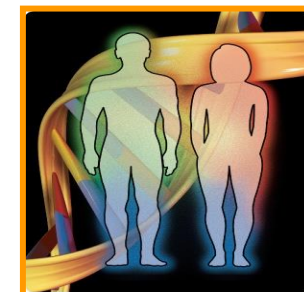
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

National and Kapodistrian
University of Athens

Αναπληρωτής Καθηγητής Γενετικής
Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Μέλος Συμβουλευτικής Επιτροπής
Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Φιλοσοφίας
Φιλοσοφική Σχολή, ΕΚΠΑ

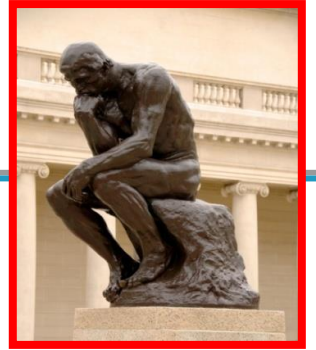
Ιδρυτικό Μέλος-Καθηγεμόνας
Φίλοι Επικούρειας Φιλοσοφίας «Κήπος Αθηνών»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΕΚΠΑ

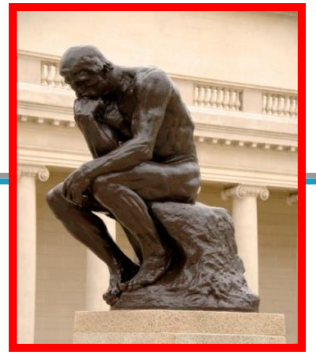
Ανθρωπισμός

Ανθρωπισμός ή Ουμανισμός (Humanismus) είναι η ηθική φιλοσοφική θεώρηση που δέχεται ως κυρίαρχη αξία τον Άνθρωπο και θεωρεί ότι ο σκοπός κάθε ευνομούμενης πολιτισμένης κοινωνίας είναι η υπεράσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων της ζωής, της ελευθερίας και εν τέλει της ευδαιμονίας.

Ο **Ανθρωπισμός** υπερασπίζεται την αξιοπρέπεια, την προσωπικότητα, την ελεύθερη επιλογή και την ανάπτυξη των ικανοτήτων του κάθε ανθρώπου σε αρμονία με την κοινωνία. Έχει τις ρίζες του στην Αρχαία Ελλάδα και σημαντική εξάπλωση στις περιόδους της Αναγέννησης, του Διαφωτισμού και της Σύγχρονης Εποχής. (Πηγές: Επίκουρος, Έρασμος, Βολταίρος, Τζέφερσον)

Ανθρωπισμός

Μετά την βαρβαρότητα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ο **Ανθρωπισμός** αποτέλεσε την κοσμική κοσμοθεωρία στην οποία βασίστηκε φιλοσοφικά η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κατά την ίδρυση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το 1948.

Ανθρωπισμός

Επιστήμη - Πραγματισμός

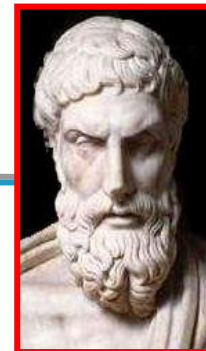

Τις αρχές του **Ανθρωπισμού** στηρίζουν με κοινές δηλώσεις τους 20 θρησκευτικοί ηγέτες που αντιπροσωπεύουν τις περισσότερες διαδεδομένες θρησκείες παγκοσμίως.

Ανθρωπισμός και Επικούρεια Φιλοσοφία

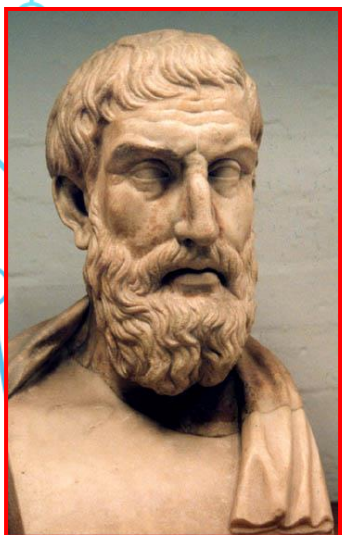
Η Επικούρεια φιλοσοφία εμπεριέχει όλα

τα κύρια χαρακτηριστικά του σύγχρονου Ανθρωπισμού:

- την φυσιοκρατία = **Επιστήμη - Πραγματισμός**
- την φιλία για κάθε συνάνθρωπο που έχει αυταξία και μόνο λόγω της ανθρώπινης φύσης του
- την ελευθερία επιλογής που περιλαμβάνει την ελευθερία θρησκευτικής και ιδεολογικής έκφρασης
- την δικαιοσύνη ως κοινωνικό συμβόλαιο
- την ποιότητα ζωής και την ευδαιμονία κάθε ανθρώπου ως τον βασικό στόχο της ανθρωπότητας.

Επίκουρος ο Αθηναίος (341-270 πΧ) Πρώτος Διαφωτιστής φιλόσοφος

- **Ανθρωπιστής** (Δίδαξε άνδρες-γυναίκες κάθε τάξης)
- **Εμπειριστής** (Αισθησιοκράτης, Πραγματιστής)
- **Φυσιοκράτης** (Αντικειμενικός, Επιστημονικός)
- Με στόχο την **Ευδαιμονία/Ψυχική Ηρεμία**
- Δίδαξε Φιλοσοφική Διαχείριση του Στρες (πρώιμη Γνωσιακή Ψυχοθεραπεία)

(Πηγές: Επίκουρος, Φιλόδημος, Ίρβιν Γιάλομ, Κάρλο Στρέγκερ, Γιαπιτζάκης)

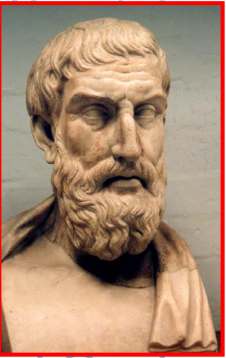
Ευδαιμονία σημαίνει Υγεία

Σύμφωνα με τον Επίκουρο

Η **Ευδαιμονία** είναι ηδονική κατάσταση
με απουσία σωματικού πόνου (**απονία**)
με απουσία ψυχικής ταραχής (**αταραξία**)

Αρετή και Επιστήμη—Μέσα για την απόκτηση της ευδαιμονίας
(«Ανώφελη είναι η φιλοσοφία που δεν θεραπεύει την ταραχή της ψυχής»)
Φρόνηση και Φιλία — Τα σημαντικότερα συστατικά του βίου

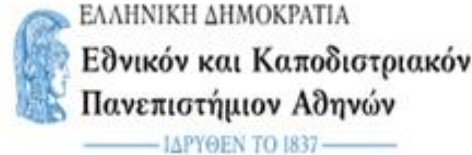
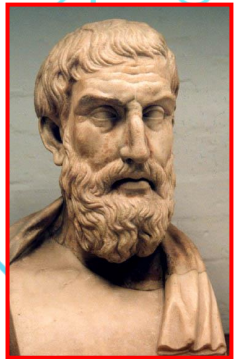
Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ.)

Υγεία είναι η πλήρης σωματική, ψυχική, κοινωνική ευεξία
του ανθρώπου και όχι μόνο η απουσία νόσου ή αναπηρίας

Η Επικούρεια φιλοσοφία με στόχο την Ευδαιμονία είναι η καλύτερη μέθοδος Φιλοσοφικής Διαχείρισης του Στρες

Φιλοσοφική Διαχείριση Στρες

Σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση Φιλοσοφικής Διαχείρισης Στρες

Το Πρόγραμμα ▾ Εκπαίδευση ▾ Log In

Υπεύθυνος Προγράμματος

**Εύάγγελος
Πρωτοπαπαδάκης**

Διευθυντής Εργαστηρίου Εφαρμοσμένης Φιλοσοφίας, Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Συντονιστής Προγράμματος

Χρήστος Γιαπιτζάκης

Αναπληρωτής Καθηγητής Παιδείας στην Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Εργαστηρίου Εφαρμοσμένης Φιλοσοφίας του ΕΚΠΑ. Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Μεταπτυχιακού "Πτυχίου του Στρες και Προαγωγή Υγείας" της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ στο οποίο διδάσκει την τελευταία Δεξία "Φιλοσοφική Διαχείριση του Στρες".

Επιστημονικός Σύμβουλος Προγράμματος

Γιώργος Χρούσος

Ομότιμος Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Καθηγητής Παιδιατρικής, Ουρολογίας και Φαρμακικής στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Τζώρτζετσον (JHU). Δραστής και Διευθυντής του Μεταπτυχιακού "Πτυχίου του Στρες και Προαγωγή Υγείας" στην Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ επί μια 30ετία.

Είναι μεταξύ των 250 πλέον καταξιωμένων κλινικών ερευνητών του κόσμου και αναγνώστης "Top Stress" για τις πρωτοποριακές του ανακαλύψεις των νευροβιολογικών και ενδοκρινολογικών μηχανισμών του στρες.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

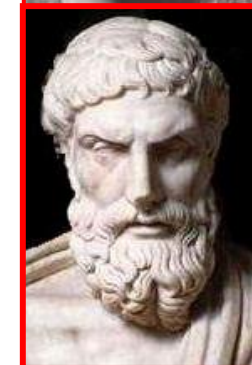
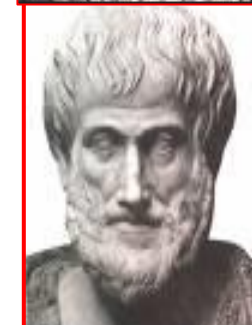
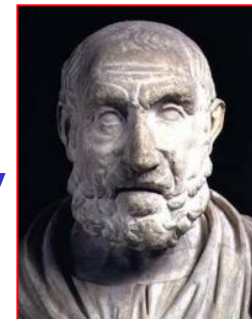

Καινοτόμο μοναδικό και ιδιαίτερα επιτυχημένο πρόγραμμα (από Νοέμβριο 2020) με βάση την Επιστήμη και την Επικούρεια φιλοσοφία

Βιοηθική και Ιατρική Ηθική

- Ο Ανθρωπισμός είναι η βάση της σύγχρονης Βιοηθικής και της σύγχρονης Ιατρικής Ηθικής
- Η σύγχρονη Βιοηθική και η σύγχρονη Ιατρική Ηθική έχουν πολλά κοινά με τις προγονικές απόψεις της Επικούρειας φιλοσοφίας
- Η Βιοηθική-Ιατρική Ηθική είναι Βιολογική Ηθική που αντιμετωπίζει τον άνθρωπο ως βιολογικό ον με αυταξία
- Η Βιολογική Ηθική προέρχεται γενεαλογικά από τις διδασκαλίες του Ιπποκράτη, του Αριστοτέλη και του Επικούρου

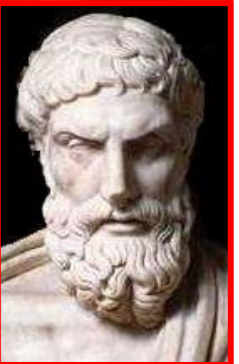
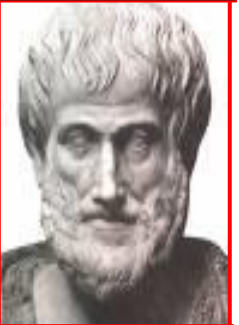
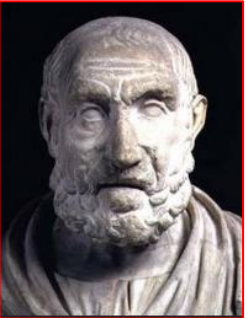

Γιαπιτζάκης Χ. κ.α. Ιπποκράτης, ο πατέρας της κλινικής ιατρικής και Ασκληπιιάδης, ο πατέρας της μοριακής ιατρικής. *Αρχαία Ελληνική Ιατρική* 2013

Αρχαία Βιοηθική και Ιατρική Ηθική

- Ο **Ιπποκράτης** ήταν ο πατέρας της επιστημονικής Ιατρικής που βασιζόταν στην αισθητηριακή παρατήρηση, συστηματοποίησε και δίδαξε την ιατρική τέχνη σε πολλούς, καθιέρωσε ηθικούς κανόνες στην ιατρική πρακτική
- Ο **Αριστοτέλης** ήταν γιος ιατρού και χρησιμοποίησε αισθητηριακή παρατήρηση θεμελιώνοντας την Ηθική του στη βιολογική φύση του ανθρώπου με στόχο την ευδαιμονία των «αρίστων»
- Ο **Επίκουρος** βασίστηκε στην αισθητηριακή παρατήρηση και στην βιολογική Ηθική του Αριστοτέλη, με την διαφορά ότι απευθύνθηκε σε κάθε άνθρωπο και όχι μόνο σε λίγους «άριστους»
- Ο **Ασκληπιάδης** ήταν επικούρειος ιατρός που έγραψε το κορυφαίο ηθικό σύγγραμμα της Ιπποκρατικής Συλλογής "Παραγγελίαι" συμπληρώνοντας την Ιατρική Ηθική

Αρχαία Βιοηθική και Ιατρική Ηθική

- Ο **Ασκληπιιάδης** ο Βιθυνός (124 - 40 πΧ) ήταν επικούρειος ιατρός που διέδωσε την ιατρική στην Ρώμη και έγραψε το κορυφαίο ηθικό σύγγραμμα της Ιπποκρατικής Συλλογής "Παραγγελίαι", συμπληρώνοντας την Ιατρική Ηθική

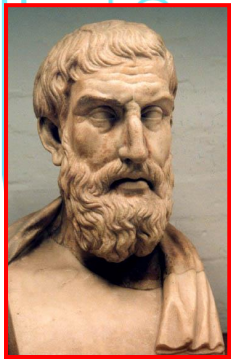

- Το σύγγραμμα "Παραγγελίαι" είναι εμφανώς επηρεασμένο από τις αισθησιοκρατικές και ανθρωπιστικές απόψεις του Επίκουρου και περιέχει την φράση:

«Εάν υπάρχει φιλία για τον άνθρωπο (φιланθρωπία) υπάρχει και φιλία για την ιατρική τέχνη (φιλοτεχνία)»

Γιαπιτζάκης Χ. κ.α. Ιπποκράτης, ο πατέρας της κλινικής ιατρικής και Ασκληπιιάδης, ο πατέρας της μοριακής ιατρικής. *Αρχαία Ελληνική Ιατρική* 2013

Συμπεράσματα

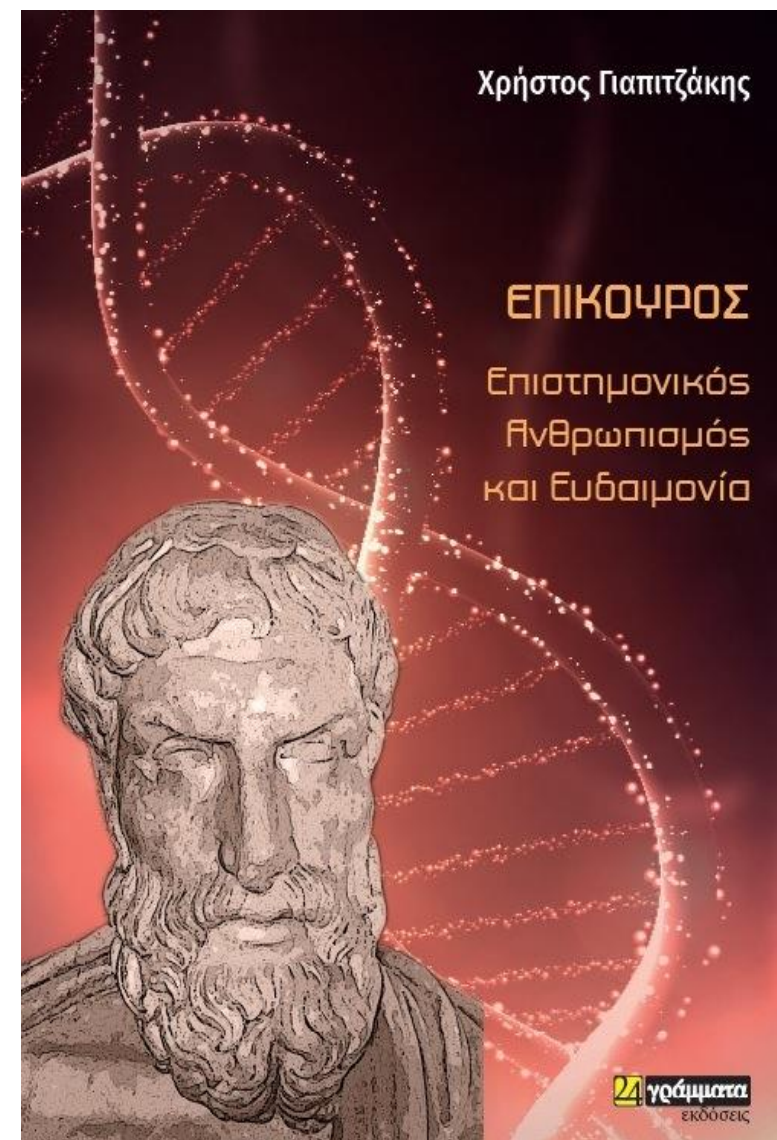
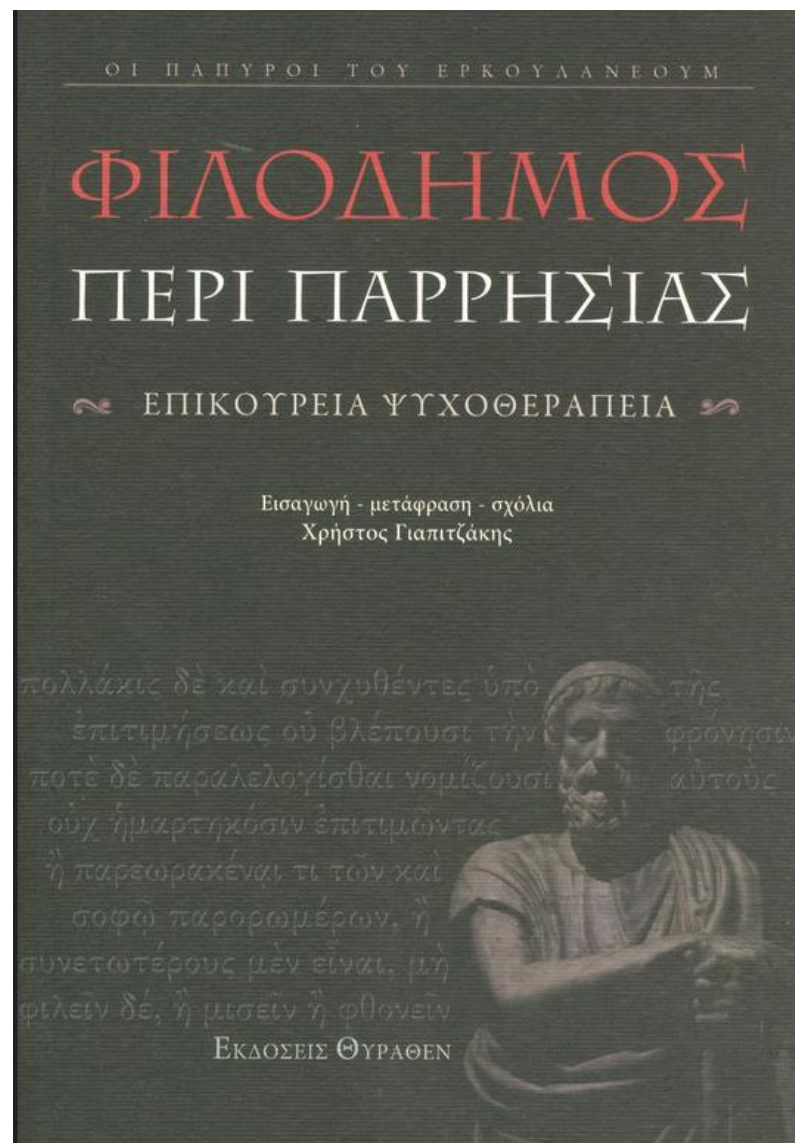
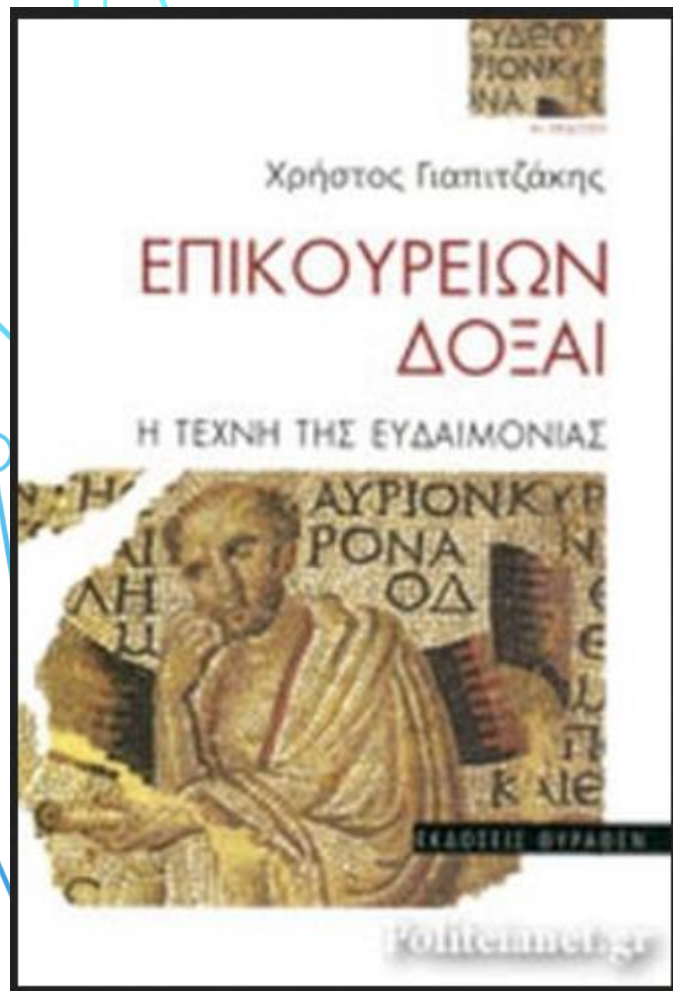

- Ο **Επίκουρος** θεώρησε ότι η **φιλοσοφία είναι ωφέλιμη** μόνο όταν θεραπεύει τα πάθη της ψυχής, όπως αντίστοιχα η ιατρική είναι ωφέλιμη μόνο όταν θεραπεύει τις ασθένειες του σώματος.
- Με την φυσιοκρατική και αισθησιοκρατική της προσέγγιση, η Επικούρεια φιλοσοφία είχε ως στόχο την **ευδαιμονία**, που θεωρούσε ως ψυχοσωματική υγεία του κάθε ανθρώπου ανεξάρτητα από φύλο, εθνότητα, και κοινωνικοοικονομική τάξη.
- Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ο **σύγχρονος ορισμός της υγείας** σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας προσομοιάζει με την **επικούρεια περιγραφή της ευδαιμονίας**.
- Η σύγχρονη **Βιοηθική** και η σύγχρονη **Ιατρική Ηθική** έχουν πολλά κοινά με τις προγονικές **απόψεις της Επικούρειας φιλοσοφίας**.
- Η Επικούρεια φιλοσοφία με στόχο την Ευδαιμονία είναι η καλύτερη **μέθοδος Φιλοσοφικής Διαχείρισης του Στρες**

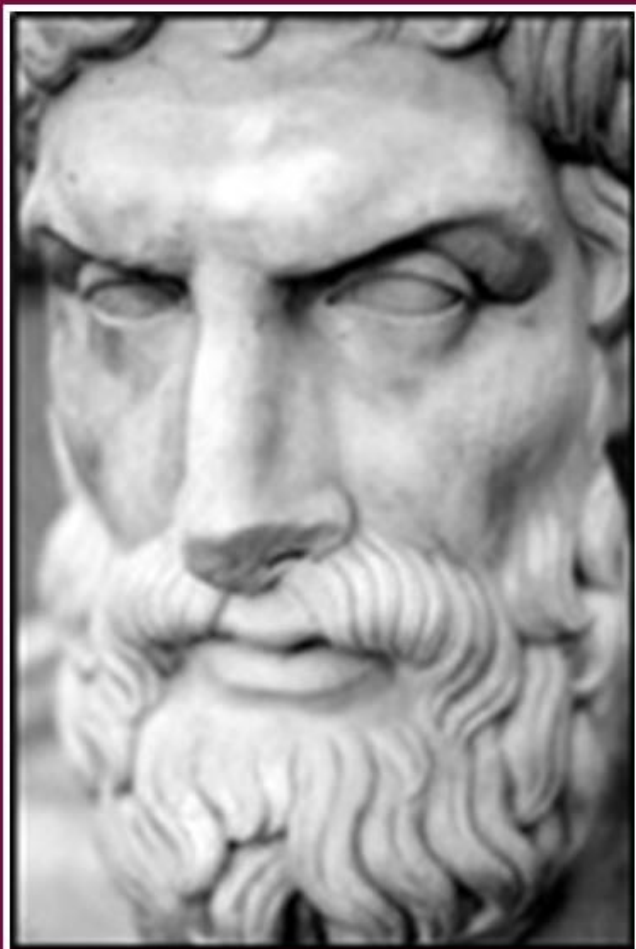

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΑΡΧΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ: Η ΜΟΝΑΔΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ Η ΧΑΡΑ

*Γεγόναμεν ἄπαξ, δις δὲ οὐκ ἔστι γενέσθαι.
δει δὲ τὸν αἰῶνα μηκέτι εἶναι. σὺ δὲ οὐκ ὦν
τῆς αὐριον κύριος ἀναβάλλη τὸ χαῖρον.
ὁ δὲ βίος μελλησμῶ παραπόλλυται καὶ εἷς
ἕκαστος ἡμῶν ἀσχολούμενος ἀποθνήσκει.*

«Γεννιόμαστε μια φορά, δεύτερη δεν είναι δυνατόν να γεννηθούμε και ούτε πρόκειται αυτό να συμβεί στον αιώνα. Εσύ όμως χωρίς να είσαι κύριος της αυριανής ημέρας αναβάλεις το να χαίρεσαι. Η ζωή περνά και ο καθένας μας χάνεται μέσα στις ασχολίες του.»

(Gnomologium Vaticanum Epicureum, Ἐπικούρου προσφώνησις 14)

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!